

EL PALIC, UN MODEL PER A LES ILLES

La immigració no és una situació nova a les Illes Balears. Des de sempre ha estat terra d'acollida i per tant als nostres centres educatius ha anat arribant gent de procedència diversa, majoritàriament d'altres comunitats de l'estat però també d'altres països. El que sí ha suposat un canvi, sobretot en els darrers anys ha estat la quantitat en què ho fan i que si abans es concentraven sobretot a les àrees costaneres, ara se n'ha generalitzat la localització i diversificat l'origen. Als nostres centres comptam doncs amb una nova variable de diversitat. La diversitat lingüística i cultural.

El **Pla d'Acolliment Lingüístic i Cultural (PALIC)** és el conjunt de mesures que la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears proposa als centres d'ensenyament obligatori de la nostra comunitat per intentar donar resposta a la nova situació que suposa l'augment a les aules d'alumnat de procedència estrangera en qualsevol moment del curs escolar, partint del principi d'igualtat d'oportunitats que s'ha de garantir a tot l'alumnat.

Fruit de l'experiència acumulada a través dels Tallers de llengua i cultura, que es posaren en funcionament el curs 1999/2000, i de les mesures PIE (Projectes d'Innovació Educativa) i front una demanda cada vegada més punyent, la Conselleria a través del Servei d'Ordenació i Innovació i del Servei d'Ensenyament del Català, elaborà a finals del curs **2001/2002** unes Orientacions per tal que cada centre (en l'àmbit de l'ensenyament obligatori) pugui dissenyar el seu Pla d'Acolliment lingüístic i Cultural d'acord a les característiques pròpies i a les necessitats de l'alumnat que ha d'atendre.

Ahora es preparava l'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de dia 14 de juny de 2002, publicada al BOIB el 7 de juliol de 2003, *per la qual es regula l'elaboració i execució del Programa d'acolliment lingüístic i cultural adreçat a l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu de les Illes Balears que cursa estudis d'educació secundària.*

ÀMBIT D'APLICACIÓ DE L'ORDRE DE 14 DE JUNY

EQUIP DIRECTIU	DEP. ORIENTACIÓ	DEP. DIDÀCTICS	E.DOCENTS
Elaborar anualment EI PALIC <i>Art. 3.1</i>	Col·laborar en l'elaboració del PALIC <i>Art. 3.1</i>	Col·laborar en l'elaboració del PALIC <i>Art. 3.1</i>	Dur a terme l'avaluació i el seguiment global dels alumnes del grup. <i>(ROIES, art 54-b)</i>
Pot nomenar una comissió específica per redactar el programa <i>Art. 3.2</i>	Col·laborar en l'elaboració de les adaptacions curriculars <i>Art. 6.6</i>	Col·laborar en l'elaboració de les AC. (<i>Art. 6.6</i>) Elaborar els objectius mínims de l'àrea i els criteris per elaborar les AC <i>(ROIES, art.73-1)</i>	Elaborar les AC pertinents pels alumnes d'incorporació tardana. <i>Art. 6.6</i>

No es pretén amb això que els centres elaborin un document més, sinó que recullin formalment el conjunt d'actuacions que cada un posa en marxa per facilitar l'adaptació de tot l'alumnat que s'incorpora de nou al centre. D'aquesta manera si ja tenen alumnat amb aquestes característiques, l'atendran amb les millors garanties i si no, almenys estaran preparats per fer-ho. A partir d'aquí i amb els objectius ben definits, podran avançar en l'elaboració del "Pla d'acolliment lingüístic i cultural de cada centre"¹

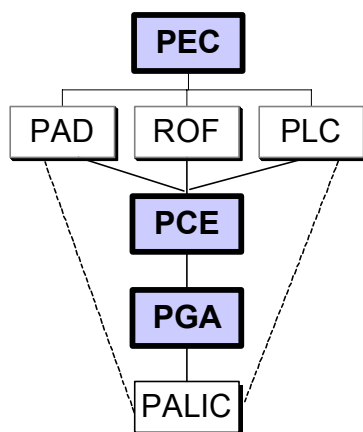
Parlem ara dels objectius:

- Preveure les mesures necessàries per tal que els nousvinguts aprenguin a expressar en català les formes lingüístiques dels conceptes que tenen interioritzats en la seva llengua i desenvolupin el llenguatge amb adequació al context on són inserits, per tal de:

- No reduir els aprenentatges per desconeixement de l'idioma .
- Augmentar les competències lingüístiques que els permetin la realització de tasques acadèmiques i socials.
- Assumir, com a centre, els canvis que comporta la interacció cultural amb alumnes procedents d'altres països amb la intenció de:
  - Garantir que tot l' alumnat reconegui i respecti els trets que defineixen tant la cultura pròpia de les Illes Balears com d'altres de l'entorn.
  - Reconèixer la identitat i la història educativa, social i familiar que duu implícit l'alumnat nouvingut ja que són el punt de partida per aplicar les estratègies d'ensenyament adequades.
- Potenciar el sentiment de pertinença a una nova comunitat, com a pas important per aconseguir un progrés educatiu de tot l'alumnat i una societat que practiqui els valors de la convivència. I així:
  - Aconseguir que el nou alumnat compregui el funcionament del centre i s'hi adapti en relació amb els companys i professors.

Queda clar per tant que és a **tota la comunitat educativa** del centre on arriba l'alumnat, a qui correspon garantir l'exercici del seu dret a l'educació en igualtat d'oportunitats. Per això el Pla d'Acolliment Lingüístic i Cultural ha de formar part de la Programació General Anual i en, conseqüència, ha de seguir el procediment d'aprovació que regeix aquest document institucional, i de la mateixa manera ha de comptar amb el reconeixement de tots els estaments implicats. Vegem un esquema de la ubicació del PALIC:

Un altre aspecte que cal remarcar és que arran de l'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de dia 14 de juny de 2002, la Direcció general d'Administració educativa, a través del Servei d'Ensenyament del Català, va crear l'Equip de Suport a l'Alumnat d'Incorporació Tardana (ESAIT). Aquest equip va començar a funcionar a partir del mes de setembre de 2002, format per quatre persones, tres a Mallorca, que també assessoren els centres de Menorca, i una a Eivissa.

L'ESAIT va néixer amb la intenció de col·laborar amb els IES amb tot allò que pugui afavorir l'acollida de l'alumnat d'incorporació tardana en el sistema educatiu de les Illes Balears. Amb els objectius següents:

1. Col·laborar amb el professorat dels centres en l'elaboració i seguiment del PALIC.

- Assessorament a l'equip directiu (o comissió delegada) per elaborar i fer el seguiment del Pla d'Acolliment Lingüístic i Cultural del centre.

- Sessió informativa sobre el PALIC, adreçada a tot el claustre, realitzada per un membre de l'ESAIT a petició de la direcció del centre.

2. Assessorar el professorat en didàctica de segones llengües, això comporta atendre les sol·licituds dels centres respecte a qüestions didàctiques, informació sobre curssets, jornades, materials d'utilitat, etc.

3. Donar suport a l'alumnat immigrant escolaritzat als IES per a l'adquisició de competències lingüístiques i comunicatives bàsiques.

Intervenció a l'aula d'acollida, directament amb l'alumnat d'incorporació tardana (AIT) en els centres que la sol·licitin, d'acord amb el corresponent PALIC i en funció de les seves necessitats especials, per exemple en centres en què es en casos en què el professorat encarregat no tengui experiència, aportant al professorat pautes metodològiques i suggeriments per treballar amb l'AIT.

Les demandes dels centres s'atendran en funció de la major edat dels alumnes d'ESO (4t, 3r, 2n i 1r), amb major desconeixement de la llengua pel fet de pertànyer a llengües i cultures més allunyades a la nostra i també els centres de zones molt castellanitzades.

4. Facilitar l'acollida de l'alumnat estranger quan arribi al centre en circumstàncies no habituals. Intervenció puntual en els IES per tal de ajudar a fer l'acollida en situacions "*d'emergència*" per exemple incorporació, a mitjan curs, d'alumnat amb característiques molt diferenciades del que és habitual en el centre (per exemple, xinesos en un centre on habitualment arriben europeus, o AIT en un centre on no n'hi ha...).

En acabar la intervenció es lliurarà al centre una fitxa diagnòstica de l'alumnat que hagi estat atès que romandrà en el centre a disposició del tutor o persona responsable de l'acollida. Aquest suport només es podrà donar una vegada per curs en el mateix centre.

5. Contribuir a l'intercanvi d'experiències Fer el seguiment d'experiències innovadores iniciades o proposades per alguns centres per a una posterior avaluació i generalització, si escau.

6. Elaborar, recollir i difondre materials i recursos didàctics. Per a aquest curs 2003-2004 s'ha elaborat una proposta didàctica elaborada a d'uns cartells que presenten tres situacions reals en la vida d'un alumne de secundària: a l'institut, al pati i a un concert a l'aire lliure . Aquest material es durà al centres que ho sol·licitin i es presentarà, mitjançant algunes sessions a l'aula amb els alumnes.

Aquestes són les funcions i el suport als instituts d'educació secundària que pot oferir l'ESAIT en aquests moments. Encara ens queda molt per aprendre i esperam fer-ho juntament amb els centres, per això estam obertes a qualsevol suggeriment que ens faci avançar cap a una millor atenció al professorat i a l'alumnat dels IES de les Illes Balears.

Queda encara molt de camí per recórrer i molts aspectes en els quals cal treballar per tal que aquest programa sigui efectiu, podem esmentar alguns aspectes en els quals creim que s'ha d'aprofundir i millorar:

- ◆ La formació del professorat:
  - En mètodes d'alfabetització.
  - En metodologia d'ensenyament-aprenentatge de segones llengües.
  - En aspectes de tractament de llengües des d'àrees no específicament lingüístiques..
  - En aspectes d'educació intercultural.
- ◆ El centre, com a col·lectiu, que prengui consciència de la situació i faci seves les revisions a les quals ens referíem abans.

- ◆ La col·laboració dels departaments d'orientació en l'avaluació inicial de l'alumnat de manera que permeti la detecció primerenca de necessitats educatives relacionades o no (només) amb la llengua i la cultura.
- ◆ L'avaluació d'aquest alumnat pel que fa als objectius d'àrea i d'etapa.... prevists pels departaments didàctics.
- ◆ L'elaboració de les adaptacions curriculars de caràcter lingüístic i cultural per part de tot l'equip docent i amb la col·laboració del departament d'orientació i dels responsables de les actuacions específiques de PALIC.
- ◆ L'adaptació progressiva i efectiva de l'alumne a l'aula de referència.
- ◆ La provisió de recursos per a invertir aquests projectes.
- ◆ La dotació econòmica d'aquests programes.

I un llarg etcètera que ben segur anirem emplenant entre tots, per anar fent camí cap a una **ESCOLA ACOLLIDORA**.

Maria Magdalena Pons Barceló

Francisca M. Solivellas Morro

Maria Josep Carrasco Escandell